

V Reunión Nacional de Geomorfología

Granada, 16-18 de setembre de 1998

Jordi Nadal
David Molina

Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia
Laboratori de Geografia Física
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
ilgenadal@cc.uab.es
ilgemolina@cc.uab.es

Data de recepció: febrer 1999
Data d'acceptació: maig 1999

Resum

Els dies 16 al 18 de setembre de 1998 s'ha celebrat a la Universidad de Granada la *V Reunión Nacional de Geomorfología*, organitzada per la Societat Espanyola de Geomorfología. Durant les tres jornades de treball s'han presentat gran nombre de comunicacions i panells sobre temes d'interès general, com ara geomorfología fluvial, erosió de sòls, SIG, etc., a més s'ha realitzat treball pràctic durant les excursions programades per l'organització.

Paraules clau: geomorfología, dinàmica fluvial, erosió de sòls.

Resumen. V Reunión Nacional de Geomorfología. *Granada, 16-18 de septiembre de 1998*

Los días 16 al 18 de septiembre de 1998 ha tenido lugar en la Universidad de Granada la *V Reunión Nacional de Geomorfología*, organizada por la Sociedad Española de Geomorfología. Durante las jornadas de trabajo se han presentado numerosas comunicaciones y paneles sobre geomorfología fluvial, erosión de suelos, SIG, etc., además se ha realizado trabajo práctico durante las excursiones programadas por la organización.

Palabras clave: geomorfología, dinámica fluvial, erosión de suelos.

Resumé. Vème Réunion Nationale de Geomorphologie. *Granada, 16-18 Septembre 1998*

Du 16 au 18 Septembre 1998 la Société Espagnole du Géomorphologue a organisé la *Vème Réunion Nationale de Geomorphologie* à l'Université de Granada. Pendant ces trois jours de travail, on a présenté de nombreuses communications et des panneaux sur plusieurs sujets dont la geomorphologie fluviale, l'érosion du sol, SIG..., en plus des travaux pratiques réalisés pendant les excursions programmées par l'organisation.

Mots clé: geomorphologie, dynamique fluviale, érosion des sols.

Abstract. *Fifth Geomorphological National Meeting. Granada, September 16th-18th 1998*

The Spanish Society of Geomorphology organized the *Fifth Geomorphological National Meeting* in the University of Granada from 16th to 18th September 1998. The three-day seminar included conferences, round-tables, communications, panels, field-trips, etc. on topics such as fluvial geomorphology, soil erosion, GIS, etc.

Key words: geomorphology, fluvial dynamics, soil erosion.

La Societat Espanyola de Geomorfologia ha organitzat la *V Reunión Nacional de Geomorfología* a la ciutat de Granada, en col·laboració amb el Servei Científicotècnic de Gestió del Paisatge de la Universitat de Barcelona i la Universitat de Granada.

L'evolució dels temes d'interès tractats a les diverses reunions que se celebren des de 1988 queden resumits a la taula 1, publicada al llibre de ponències de la present reunió. És de destacar l'elevat nombre de comunicacions presentades enguany en l'apartat de *Geomorfología fluvial*, producte del treball dels grups de recerca més importants. També han augmentat les comunicacions que tenen relació amb els *Sistemes d'informació geogràfica* i els *Models digitals del terreny*, tot i que al quadre hagin passat de quatre, en la quarta reunió, a dos en la cinquena, això es deu al fet que en la darrera reunió gran part de les comunicacions agrupades en el bloc *Geomorfología i riscos naturals* estan basades en la utilització de SIG i MDT i, per tant, podrien estar classificades com a tal).

La conferència inaugural ha estat a càrrec de Bruno Messerli, professor de la Universitat de Berna i president de la Unió Geogràfica Internacional. La seva exposició, titulada *Geomorfología i canvis ambientals. De Sierra Nevada als Andes àrids*, és un repàs als avenços de la geomorfologia i a les tècniques d'estudi que aquesta ha utilitzat. Comença per Sierra Nevada, a finals dels anys cinquanta; les muntanyes mediterrànies en general; les muntanyes africanes, a finals dels

Taula 1. Treballs presentats en les diverses reunions (1988-1998).

Bloc temàtic	Reunió	1	2	3	4	5	Total
Geomorfologia regional		3	-	3	-	-	6
Geomorfologia estructural i neotectònica		6	2	9	4	3	24
Morfologia càrstica		7	-	5	-	3	15
Geomorfologia glaciària, periglaciària/nival		7	5	7	4	6	29
Geomorfologia de zones àrides		8	-	3	-	-	11
Geomorfologia litoral		7	5	8	2	7	29
Geomorfologia fluvial		12	9	9	6	16	52
Morfogènesi de vessants		4	6	-	10	3	23
Litologia i modelat		-	8	-	-	5	13
Erosió de sòls		12	19	22	13	8	74
Geomorfologia i sòls		5	6	6	-	3	20
Evolució paleoambiental quaternària		-	-	-	6	7	13
Anàlisi espacial, cartografia, SIG		-	5	1	4	2	12
Geomorfologia i riscos naturals		-	-	-	-	8	8
Altres temes		3	1	3	-	1	8
Total		74	66	76	49	72	337

Font: Publicació de les ponències de la V Reunión Nacional de la Geomorfología Española.

seixanta i setanta; la geomorfologia aplicada, des de finals dels setanta fins a l'actualitat, i, per últim, els canvis ambientals als Andes àrids.

A la conferència de clausura, *Neotectònica i morfologia al caire occidental de Sierra Nevada*, el professor Carlos Sanz de Galdeano, de l'Institut Andaluz de Ciències de la Terra, descriu el relleu de Sierra Nevada a principis del miocè superior, les deformacions neotectòniques que afecten les unitats de Las Alpujarras de l'oest de Sierra Nevada, les falles normals del caire occidental del massís, la situació geodinàmica que van produir les deformacions i la interpretació que es dona per al conjunt i, per últim, les etapes de creació del relleu.

És important destacar-ne també la taula rodona que ha estat organitzada sota el lema de *La geomorfologia espanyola davant del canvi de segle: balanç i perspectives*, en la qual s'ha encetat el diàleg amb el públic a partir de les presentacions que els ponents han fet de: la relació sòl-litologia, les publicacions de geomorfòlegs espanyols en les revistes d'impacte, les relacions de la geomorfologia amb la resta de ciències que li són properes, la cartografia i els aspectes més treballats per la geomorfologia a l'Estat. És de destacar-ne el debat que s'ha produït al voltant de la quantitat i qualitat de les publicacions dels autors espanyols i la valoració que d'això en fan les diverses administracions.

El treball dels assistents a la reunió s'ha organitzat en set apartats teòrics i una secció dedicada a la presentació de panells. A grans trets, els aspectes tractats en cadascuna de les seccions han estat els següents:

1. Geomorfologia estructural i litològica: sistemes càrstics, relleus volcànics, formes granítics, modelat sedimentari i neotectònica.
2. Morfodinàmica de vessants: inestabilitat de vessants i erosió per xaragalls.
3. Dinàmica fluvial: morfometria, transport de sediments, conques experimentals, geomorfologia de rieres i hidrogeomorfologia.
4. Morfologia litoral: morfologia de les platges, barres intramareals, talús continental i dipòsits sedimentaris.
5. Evolució i morfogènesi quaternàries: evolució geomorfològica, paleosòls, travertins, *debris flow*, glaciariisme i sedimentologia.
6. Geomorfologia i sòls: erosió i escolament per pràctiques agrícoles, per esdeveniments plujosos i en camps de conreu abandonats, estabilitat i erodibilitat, i caracterització geomorfoedàfica.
7. Geomorfologia de riscos i cartografia: sistemes d'informació geogràfica, anàlisis d'inundabilitat i models digitals del terreny.

Pel que fa als panells, se n'han elaborat 19 i els temes presentats pels autors han estat molt diversos, però en destaquen els que fan referència a models digitals del terreny, sistemes d'informació geogràfica, usos de sòl i glaciariisme¹.

1. Els textos íntegres de les comunicacions i dels panells es poden consultar a la memòria de la reunió: GÓMEZ, A.; SALVADOR, F. (eds.), 1998, *Investigaciones recientes de la Geomorfología española. Aportaciones a la V Reunión Nacional de Geomorfología (Granada, 1998)*, Barcelona, Servei de Gestió i Evolució del Paisatge, Universitat de Barcelona.

A més de les sessions teòriques, s'han organitzat diversos itineraris que corresponen al treball de camp de la reunió. En el primer, *Geomorfologia litoral i càrstica a la península malaguena*, es visiten tres punts de la Costa del Sol per observar les unitats morfosedimentàries del pleistocè, holocè i actuals, per veure-hi canvis en el litoral a diverses escales temporals i identificar les variables dinàmiques que actuen en el modelat actual de la morfologia de la franja litoral.

El següent dels itineraris previstos és *Morfologia dels cims de Sierra Nevada. Una aproximació a la dinàmica glacial i periglacial*. Aquesta excursió es desenvolupa pel sector culminant de l'extrem occidental del massís, i s'hi tracten els aspectes més rellevants del relleu de la unitat Veleta, tant per la façana orientada a l'Alpujarra com l'orientada a la depressió de Granada. Els aspectes que s'hi tracten són: grans formes d'erosió, paper de la tectònica local i de la litologia, glaceres rocoses, fases significatives del glaciariisme històric i dinàmica actual.

El tercer itinerari és *Neotectònica de la fosa del Padul i de la vall de Lecrín*. L'objectiu d'aquesta excursió és veure els trets neotectònics més importants del sector, i, dins d'aquests, alguns que es poden considerar de tectònica activa.

El darrer itinerari és menys geomorfològic que els anteriors i s'ocupa d'aspectes més paisatgístics. *Aspectes biofísics i ambientals de la cara nord de Sierra Nevada*, vol servir per observar els diferents aspectes del medi natural, amb una distinció de les unitats morfoestructurals i la seqüència morfoclimàtica i bioclimàtica altitudinal característica de la muntanya mediterrània.

En definitiva, doncs, aquesta reunió ha estat un punt de trobada dels geomorfòlegs de l'Estat espanyol, on s'han pogut seguir les últimes investigacions i els itineraris preparats per l'organització. L'èxit de la *V Reunió Nacional de Geomorfologia* ha quedat reflectit en l'elevat nombre de participants i en els debats que han generat les ponències que hi han presentat els autors.